

S. Sayısı : 58

Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 ncu numaranın değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/73)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1683, 6/3887

3 . XI . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesinin 79 ncu fıkrasının değiştirilmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 2 . XI . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

1324 sayılı Damga Resmi Kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair bulunan 765 sayılı Kanunun 5 ci maddesiyle mezkûr kanunun 32 nci maddesine eklenen 79 ncu fıkra ile Halk Partisinin her türlü muamelelerinde tanzim olunacak bütün evrak ve senetlerle ilânlardan Damga Resmi mükellefiyeti bu partiye tevccüh edenler resimden muaf kılınmıştır.

Memleketin tek parti ile idare edildiği bir devrede kabul olunan bu muaflık hükmü o günkü icaplara göre mahzurlu görülmemiş olmasına rağmen bugün memleketin çok partili bir devreye iptikal etmesinden sonra Halk Partisinin her türlü muamelelerine ait bütün evrak, senet ve ilânlar Damga Resminden muaf tutulurken diğer partilere ait evrakın Damga Resmine tâbi tutulmasını intaç eden, bir partiye munhasır ve imtiyaz mahiyetini haiz böyle bir hükmün devam ettirilmesinin, hakkaniyet, adalet ve partiler arasında müsavat esaslarıyla telifi kabül bulunmamaktadır.

Demokratik bir rejimde vatandaşlar arasında olduğu gibi partiler arasında da eşitlik esas olduğuna ve bu muafiyetin bütün partilere teşmilinin Damga Resmi Kanununun umumi esaslarına ve vergide umumiyet prensipine uygun düşmeyeceğine göre, mezkûr 79 ncu fıkranın munhasıran Halk Partisinin Damga Resmi muafiyeti ile ilgili hükmünün kaldırılması uygun görülmüş ve bu maksatla hazırlanan Kanun tasarısı ilişik olarak sunulmuştur.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/73

Karar No. 6

28 . XI . 1950

Yüksek Başkanlığa

1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 numaralı bendin değiştirilmesine dair olup Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Yüksek Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilmiş bulunan tasarı incelendi:

Tasarının tümü üzerindeki müzakere sırasında Zonguldak Milletvekili Fehmi Açıksöz, yukarda sözü geçen 32 nci maddeye 3478 sayılı Kanunla eklenen 62 numaralı bendin ilgası cihetinin de tasarıya ithali teklifinde bulundu. Hazır bulunan yetkili Hükümet temsileisinin bu husustaki fikri sorularak muvafık mütalâa beyan etmesi üzerine, esasen müzakere konusu olan maddeye taallük eden mezkûr teklif, komisyonumuzca ekseriyetle benimsenerek tetkikine girişildi.

Menafii umumiyeye hadim Cemiyetlerle Halkevleri tarafından tertip edilen eğlencelere ait duhuliyeye biletleri ve bu teşekküllerin tesis maksatlarına uygun olan ilânlarının Damga Resminden muafiyetine mütaallik olan bahse mevzu 62 nci fıkranın biletlerden alınacak Damga Resmi hakkındaki hükmü 1 . VII . 1948 tarih ve 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 51 nci maddesiyle kaldırılmış ve bu müesseseler aynı kanunun 27 nci maddesi gereğince eğlence resminden muaf kılınmışlardır. Diğer taraftan Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesinin 79 numaralı bendinin âmme menfaatine hadim cemiyetlere ait ilânların Damga Resminden muaf bulunduğunu tasrih etmesi, 62 numaralı bendin ilânlara ait hükmüne mükerrer bir mahiyet vermektedir. Şu hale göre, muahhar bir kanunla hükuki mevcudiyetine nihâyet verilmiş bulunan mezkûr bendin Damga Resmi Kanunu metninden çıkarılmasının teknik ve pratik bakımlardan faydalı olacağı neticesine varılmıştır.

Meselenin esasına gelince; umumi menfaate hadim cemiyet vasfını haiz bulunmayan ve hattâ hükmi şahsiyetten mahrum bir halde ve Cumhuriyet Halk Partisinin bir tâbii olarak işletilen

halk evlerinin, umumi menfaate hadim cemiyetlere tanınmış vergi ve resim muafliklarından faydalanmalarının hukuki icaplara olduğu kadar, verginin umumiyet esasına da aykırı düştüğü kanaatine varan Komisyonumuz, Hükümet tasarısına birinci madde olarak «23 . V . 1928 tarihli 1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3478 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle eklenen 62 nci fıkrası kaldırılmıştır.» hükmünün ithaline ekseriyetle karar vermiştir. Halkevlerinin bugünkü durumları hukuki esaslara uydurularak bir hükmi şahsiyet halinde kuruldukları ve bu teşekküllere umumi menfaatlara hadim cemiyet vasfı tanındığı takdirde, pek tabiidir ki, 62 numaralı bendin kaldırılması ile bugün tâbi olacakları ilân resminden 79 numaralı bent gereğince muaf kalacaklardır.

1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 numaralı bende gelince: Hükümetçe hazırlanan gerekçede belirtildiği ve hile, memleketimizin tek parti ile idare edildiği bir devrede kabul edilen bu hükme göre Cumhuriyet Halk Partisi her türlü muamelesinde Damga Resminden muaf bulunmaktadır. İdaremizin çok partili sisteme intikal ettirilmesiyle, siyasi partilerden yalnız birinin böyle bir muafliktan faydalanması bir imtiyaz mahiyetini arz etmekte, vergi umumiyet ve adaletine aykırı düştüğü gibi partiler arasında müsavat kaidesini de ihlâl etmektedir. Bu sebeple, mezkûr bendin «Âmme menfaatlerine hadim Cemiyetlerin her türlü muamelelerinde tanzim olunacak bütün evrak ve senetlerle ilânlardan Damga Resmi bu teşekküller tarafından ödenmesi lâzımgelenler» şeklinde değiştirilmesine ittifakla karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna ve rilnek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı

Rize

İ. Akçal

Sözcü

Giresun

H. Erkmen

Kâtip	Kırşehir
Zonguldak	Muhalefet şerhi ilişiktir
F. Açıksöz	H. S. Erkut
Konya	Mardin
Ü. N. Yiğiter	A. Kalav
Niğde	Samsun
N. Bilge	Ş. Uluçay
İmzada bulunamadı	
Siird	Sivas
M. D. Süalp	Ş. Ecevit
Trabzon	Zonguldak
Muhalifim	R. Sivişoğlu
T. Koral	

Muhalefet şerhi

1. — Damga Kanununun 32. maddesinin 62 nci fıkrasında halkevlerine tanınmış olan muafiyetin kaldırılması hakkında komisyon üyelerinden Fehmi Açıksöz'ün tekliflerinin görüşülmesine aşağıdaki sebeplerle muhalifiz :

a) İçtüzüğün 29. maddesi gereğince, ko-

misyenlar ancak kendilerine havale edilmiş işleri görüşebilirler.

b) Fehmi Açıksöz'ün teklifi, Tüzüğün 31. maddesine göre gündeme ithal edilmemiştir.

c) Halkevlerinin de menafii umumiyeye hadim hayır cemiyetleri gibi sosyal hizmetler ifa eden kolları ve çalışmaları mevcut olduğundan, vâzu kanunca da muafiyetten istifade ettirilmiştir. Bu sebeple diğer cemiyetlerin faydalandığı bu hakların ve muafiyetin halkevlerinden alınması adalet prensipleriyle de kabili telif değildir.

e) Komisyon, Damga Resmî Kanununun ıslahını istihdaf eden bir çalışma yapıyorsa, o takdirde kanunun bütün hükümlerini ele almak gerekir. Böyle olmadığına göre, Hükümetin teklifinde ileri sürdüğü esbabı mucibe ile komisyonda yapılan teklifin tevhidten görüşülmesi ve 62. maddedeki muafiyetin kaldırılmasının doğru olmadığı kanaatiyle alınan karara muhalifiz.

Trabzon Milletvekili
Tevfik Koral

Kırşehir Milletvekili
H. Sezai Erkut

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/73
Karar No. 19

12. I. 1951

Yüksek Başkanlığa

1324 sayılı Damga Resmî Kanununun 32 nci maddesinin 79 ncu fıkrasının değiştirilmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başkanlığın 3 . XI . 1950 tarihli ve 6/3887 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Kanun tasarısı Maliye Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle Maliye Bakanlığının yetkili temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

1324 sayılı Damga Resmî Kanununun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 ncu fıkraya göre «Cumhuriyet Halk Partisiyle âmme menfaatlerine hadim cemiyetlerin her türlü muamelelerinde tanzim olunacak bütün evrak ve senetlerle ilânlardan, Damga Resmî bu teşekküller tarafından öden-

mesi lâzımgelenler» in muaflığı kabul edilmiştir.

Memleketin tek parti ile idaresi zamanına ait bulunan bu muaflığın devamında bir zaruret bulunmadığı ve siyasi partilerin, âmme menfaatine hadim cemiyetlere kıyasen bu kabül muaflıklardan faydalanmaları doğru olmayacağı gibi evvelce tesis edilmiş bu ve buna benzer siyasi partiler arasında müsavatsızlığı ifade eden hükümlerin bilhassa demokratik bir rejim içinde devamını tecviz de mümkün olmadığından bu tasarı ile Hükümet, sözü edilen muaflığı kaldırmak suretiyle bu teşekküller arasında eşitlik sağlanmasını temin etmek istemiştir.

Maliye Komisyonu, tasarımı esas itibariyle kabul etmiş ve ayrıca 3478 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle yine 1324 sayılı Kanunun 32 nci

maddesine eklemiş olan 62 nci fıkra ile halkevleri için tesis edilen muaflığın da, bu evlerin umumi menfaatlere hâdim cemiyetlerden olmaları hasebiyle, kaldırılması hakkında üyeler tarafından yapılan teklifi ekseriyetle kabul ederek tasarıya bunu temin edecek yeni bir madde eklemiş bulunmaktadır.

Siyasi partiler arasında eşitlik temini demokratik nizamın esası olması itibariyle Komisyonumuzca uygun görüldüğünden Maliye Komisyonu metni aynıyle kabul edilmiş ve ancak başlıkta ufak bir değişiklik yapılmış ve ilga maddesi ikinci madde olmak üzere değiştirilmiştir.

Komisyonumuz, eşitlik nizamını bozan ve evvele yalnız Halk Partisi lehine tesis edilmiş bu kabül hükümler diğer kanunlarda da mevcut ise bunların da bir an evvel kaldırılmaları için Hükümetin gerekli incelemelerde bulunmasını tavsiye ve temenniye şayan görmüştür.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
<i>E. Adakan</i>	<i>F. Çelikbaş</i>	<i>E. Kalafat</i>
Kâtip		
Bursa	Afyon K.	Ankara
<i>H. Şaman</i>	<i>A. Veziroğlu</i>	<i>M. Bayramoğlu</i>
Balıkesir	Bolu	Çanakkale
<i>E. Budakoğlu</i>	<i>M. Güçbülmez</i>	<i>K. Akmanlar</i>
Diyarbakır	Erzincan	Giresun
<i>M. Ekinci</i>	<i>N. Pekcan</i>	<i>M. Şener</i>

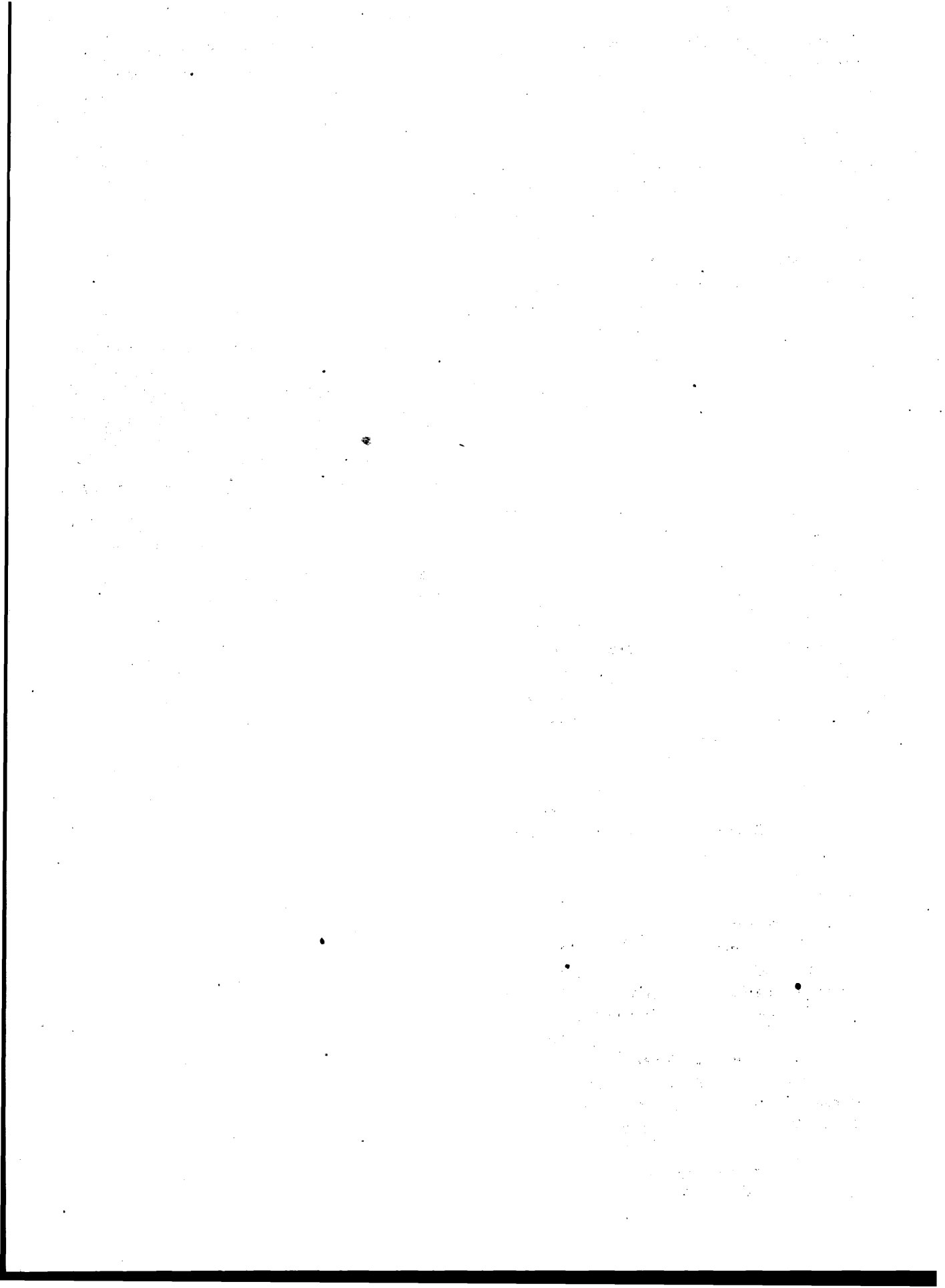
İstanbul	Kastamonu	Konya
<i>C. Türkgeldi</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>M. Â. Ülgen</i>
Ordu	Seyhan	Sivas
<i>R. Aksoy</i>	<i>S. Bam</i>	<i>H. İmre</i>
Tokad		Trabzon
<i>S. Atanç</i>		<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
İmzada bulunmadı		

Tek Parti devrinde ihdas edilmiş olan bu istisnanın kaldırılması, çok Partili rejimde Partiler arasında eşitlik temini maksadına istinat ettirilmek istenmektedir.

Siyasi Partiler arasında eşitlik, bunları vergiye tâbi tutma yerine hepsini aynı istisna hükmünden istifade ettirilmek suretiyle de temin olunabilir. Netekim, 1946 yılında Recep Peker Hükümeti tarafından Yüksek Meclise sunulmuş bulunan **yeni Damga Resmi kanun** tasarısında bu yola gidilmişti.

Siyasi Partiler, demokrasinin lâzımı gayrimüfarıkı olan derneklerdir. Himayei Hayvanat Cemiyetinin bile muaf tutulduğu bir resimden siyasi Partilerin istisna edilmemesi bu tasarıya ne türlü bir düşüncenin mahsulü olduğunu gösterir. Bu tasarı kanuniyet kesbettiği takdirde kanunlarımız arasına tam mâna-siyle antidemokratik karakterde bir kanun ilâve edilmiştir olacaktır.

Van Milletvekili
F. Melen

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 ncu numaranın değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1 — 23 . V . 1928 tarih ve 1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 ncu numara aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Âmme menfaatlerine hadim cemiyetlerin her türlü muamelelerinde tanzim olunacak bütün evrak ve senetlerle ilânlardan, damga resmi bu teşekküller tarafından ödenmesi lâzımgelenler,

MADDE 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı
A. Menderes Başbakan Yardımcısı

Devlet Bakanı Adalet Bakanı
F. L. Karaosmanoğlu *H. Özyörük*

Millî Savunma Bakanı İçişleri Bakanı
Refik Ş. İnce *R. Nasuhioğlu*

Dışişleri Bakanı Maliye Bakanı
H. Ayan

Millî Eğitim Bakanı Bayındırlık Bakanı
T. İleri

Eko. ve Ticaret Bakanı Sa. ve So. Y. Bakanı
ve Dışişleri B. V. *Dr. E. H. Üstündağ*
Z. H. Velibez

G. ve Tekel Bakanı Tarım Bakanı
N. Özsan *N. İyriboz*

Ulaştırma Bakanı Çalışma Bakanı ve
S. Kurtbek Bayındırlık B. V.

H. Polatkan

İşletmeler Bakanı
Muhlis Ete

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesinin 62 nci fıkrasının kaldırılmasına ve 79 ncu fıkranın değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 23 . V . 1928 tarihli ve 1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3478 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle eklenen 62 nci fıkrası kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Aynı kanunun 32 nci maddesine 3765 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle eklenen 79 ncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Âmme menfaatlerine hâdim cemiyetlerin her türlü muamelelerinde tanzim olunacak bütün evrak ve senetlerle ilânlardan, Damga Resmi bu teşekküller tarafından ödenmesi lâzımgelenler.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Damga Resmi Kanununun 32 nci maddesine 3478 sayılı Kanunla eklenen 62 nci numaranın kaldırılmasına ve 3765 sayılı Kanunla eklenen 79 ncu numaranın değiştirilmesine dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Maliye Komisyonunun birinci maddesi ikinci maddede olarak kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.